EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2022/870,

30. mai 2022,

mis käsitleb kaubanduse ajutist liberaliseerimist, millega täiendatakse Ukraina toodete suhtes kohaldatavaid kaubanduskontsessioone ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ja teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu alusel

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ([1])

ning arvestades järgmist:

(1) Liidu ja Ukraina suhete aluseks on ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ja teiselt poolt Ukraina vaheline assotsieerimisleping ([2]) (edaspidi „assotsieerimisleping“). Kooskõlas nõukogu otsusega 2014/668/EL ([3]) on assotsieerimislepingu kaubandust ja kaubandusküsimusi käsitlevat IV jaotist ajutiselt kohaldatud alates 1. jaanuarist 2016 ning assotsieerimisleping jõustus 1. septembril 2017 pärast selle ratifitseerimist kõigi liikmesriikide poolt.

(2) Assotsieerimislepingus väljendatakse assotsieerimislepingu osaliste (edaspidi „lepinguosalised“) soovi tugevdada ja laiendada suhteid ambitsioonikal ja innovaatilisel viisil, hõlbustada järkjärgulist majanduslikku integratsiooni ja selle saavutamist ning teha seda kooskõlas õiguste ja kohustustega, mis tulenevad lepinguosaliste liikmesusest Maailma Kaubandusorganisatsioonis.

(3) Assotsieerimislepingu artiklis 2 sätestatakse assotsieerimislepingu oluliste osadena muu hulgas demokraatlike põhimõtete, inimõiguste ja põhivabaduste austamine ning suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse, piiride puutumatuse ja sõltumatuse põhimõtete austamise edendamine.

(4) Assotsieerimislepingu artikliga 25 nähakse ette lepinguosaliste vahelise vabakaubanduspiirkonna järkjärguline loomine kooskõlas 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe (GATT 1994) XXIV artikliga. Selleks nähakse assotsieerimislepingu artiklis 29 ette tollimaksude järkjärguline kaotamine vastavalt selles sisalduvatele ajakavadele, samuti nähakse ette võimalus tollimaksude kaotamise kiirendamiseks ja ulatuse laiendamiseks. Assotsieerimislepingu artiklis 48 on sätestatud, et enne dumpinguvastaste meetmete kohaldamist lepinguosaliste vahel tuleb arvesse võtta avalikku huvi.

(5) 24. veebruaril 2022 alanud Venemaa provotseerimata ja põhjendamatul agressioonisõjal Ukraina vastu on olnud sügavalt negatiivne mõju Ukraina suutlikkusele kaubelda ülejäänud maailmaga, seda nii tootmisvõimsuse hävimise tõttu kui ka seetõttu, et märkimisväärset osa transpordivahendeid ei ole võimalik kasutada, kuna juurdepääs Mustale merele on suletud. Sellistel erandlikel asjaoludel ja Venemaa agressioonisõja Ukraina vastu negatiivse

([1]) Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 24. mai 2022. aasta otsus.
([2]) ELT L 161, 29.5.2014, lk 3.
([3]) Nõukogu 23. juuni 2014. aasta otsus 2014/668/EL ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ja teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu Euroopa Liidu nimel allkirjastamise ja ajutise kohaldamise kohta selle III jaotise (välja arvatud sätted teise lepinguosalise territooriumil seaduslikult töötavate kolmandate riikide kodanike kohtlemise kohta) ning IV, V, VI ja VII jaotise ning seotud lisade ja protokollide osas (ELT L 278, 20.9.2014, lk 1).

majandusliku mõju leevendamiseks on vaja kiirendada tihedamate majandussuhete arendamist liidu ja Ukraina vahel, et Ukraina ametiasutusi ja elanikkonda kiiresti toetada. Seepärast on vajalik ja asjakohane ergutada kaubavooge ja anda kaubanduse liberaliseerimise meetmete vormis soodustusi kõigile toodetele kooskõlas tollimaksude kaotamise kiirendamisega liidu ja Ukraina vahelises kaubanduses.

(6) Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 21 lõike 3 kohaselt peab liit tagama kooskõla välistegevuse eri valdkondade vahel. Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 207 lõike 1 kohaselt tuleb ühist kaubanduspoliitikat ellu viia kooskõlas liidu välistegevuse põhimõtete ja eesmärkidega.

(7) Käesoleva määrusega kehtestatud kaubanduse liberaliseerimise meetmed peaksid olema järgmises vormis: i) Ukrainast pärit tööstustoodete imporditollimaksude (soodustollimaksud) täielik kaotamine; ii) puu- ja köögivilja suhtes sisenemishindade süsteemi kohaldamise peatamine; iii) tariifikvootide peatamine ja imporditollimaksude täielik kaotamine; iv) erandina Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1036 ([4]) artikli 14 lõike 1 esimesest lõigust ei tohiks käesoleva määruse kohaldamise ajal Ukrainast pärit impordi suhtes kehtestatud dumpinguvastaseid tollimakse ühelgi ajahetkel sisse nõuda, sealhulgas pärast käesoleva määruse kehtivusaja lõppemist; ning v) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2015/478 ([5]) kohaldamise ajutine peatamine. Nende meetmete kaudu annab liit Ukrainale ja mõjutatud ettevõtjatele ajutiselt asjakohast majanduslikku ja rahalist toetust.

(8) Pettuste ja kelmuste vältimiseks peaks Ukraina käesoleva määrusega kehtestatud sooduskorra kasutamiseks järgima kõiki assotsieerimislepingu kohaste soodustuste saamise asjaomaseid tingimusi, sealhulgas asjaomaste toodete päritolureegleid ja nendega seotud menetlusi, ning Ukraina peaks tegema liiduga tõhusat halduskoostööd, nagu on sätestatud assotsieerimislepingus.

(9) Ukraina peaks hoiduma uute tollimaksude või samaväärse toimega maksude ning uute koguseliste piirangute või muude samaväärse toimega meetmete kehtestamisest, samuti olemasolevate tollimaksumäärade või muude maksude suurendamisest või muude piirangute kehtestamisest liiduga kauplemisele, välja arvatud juhul, kui see on sõja kontekstis selgelt põhjendatud. Kui Ukraina neid tingimusi ei täida, peaks komisjonil olema õigus käesoleva määrusega kehtestatud sooduskord ajutiselt täielikult või osaliselt peatada.

(10) Assotsieerimislepingu artiklis 2 on sätestatud, et assotsieerimislepingu olulised elemendid on muu hulgas demokraatlike põhimõtete, inimõiguste ja põhivabaduste austamine ning massihävitusrelvade, nendega seotud materjalide ja nende kandevahendite leviku vastu võitlemine. Lisaks on assotsieerimislepingu artiklis 3 märgitud, et lepinguosaliste suhete tihendamisel on keskne roll õigusriigil, heal valitsemistaval, korruptsiooni- ning rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi eri vormide vastasel võitlusel, kestliku arengu edendamisel ja tõhusal mitmepoolsusel. Nagu muude liidu sõlmitud assotsieerimislepingute puhul on asjakohane näha ette võimalus peatada käesoleva määrusega kehtestatud sooduskord ajutiselt, kui Ukraina ei järgi assotsieerimislepingu üldpõhimõtteid.

(11) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamise ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused käesoleva määruse artiklites 3 ja 4 osutatud sooduskorra ajutiseks peatamiseks ning parandusmeetmete võtmiseks juhul, kui käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluv import mõjutab või võib oluliselt mõjutada samasuguste või otseselt konkureerivate toodete tootjaid liidus. Nimetatud volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ([6]).

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta määrus (EL) 2016/1036 kaitse kohta dumpinguhinnaga impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Liidu liikmed (ELT L 176, 30.6.2016, lk 21).

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2015. aasta määrus (EL) 2015/478 impordi ühiste eeskirjade kohta (ELT L 83, 27.3.2015, lk 16).

([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

(12) Ette tuleks näha võimalus taaskehtestada tollimaksud, mida muidu kohaldatakse assotsieerimislepingu alusel nende käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate toodete impordi suhtes, mis komisjoni uurimise kohaselt põhjustavad või võivad põhjustada tõsiseid raskusi samasuguste või otseselt konkureerivate toodete tootjatele liidus.

(13) Komisjoni iga-aastane aruanne assotsieerimislepingu oluliseks osaks oleva põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna rakendamise kohta peaks sisaldama üksikasjalikku hinnangut käesoleva määrusega kehtestatud kaubanduse liberaliseerimise meetmete rakendamisele.

(14) Võttes arvesse Venemaa agressioonisõjast Ukraina vastu tingitud olukorraga seotud kiireloomulisust, peetakse asjakohaseks teha erand ELi lepingule, ELi toimimise lepingule ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingule lisatud protokolli nr 1 (riikide parlamentide rolli kohta Euroopa Liidus) artiklis 4 sätestatud kaheksa nädala pikkusest tähtajast.

(15) Pidades silmas hädaolukorda Ukrainas, tuleks käesolevas määruses sätestada asjakohane üleminekusäte ning määrus peaks jõustuma järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Kaubanduse liberaliseerimise meetmed

1. Kehtestatakse järgmine sooduskord:

a) teatavate Ukrainast pärit tööstustoodete, mille suhtes kohaldatakse assotsieerimislepingu I-A lisa kohast seitsme aasta pikkust järkjärgulist tollimaksude kaotamist, liitu importimisel kohaldatav soodustollimaks on null;

b) sisenemishindade süsteemi kohaldamine peatatakse nende toodete puhul, mille suhtes seda süsteemi kohaldatakse vastavalt assotsieerimislepingu I-A lisale. Nende toodete impordi suhtes ei kohaldata tollimakse;

c) kõik assotsieerimislepingu I-A lisas kehtestatud tariifikvoodid peatatakse ja nende kvootidega hõlmatud tooteid lubatakse Ukrainast liitu importida tollimaksuvabalt.

2. Erandina määruse (EL) 2016/1036 artikli 14 lõike 1 esimesest lõigust ei nõuta käesoleva määruse kohaldamise ajal Ukrainast pärit impordi suhtes kehtestatud dumpinguvastaseid tollimakse sisse ühelgi ajahetkel, sealhulgas pärast käesoleva määruse kehtivusaja lõppemist.

3. Määruse (EL) 2015/478 kohaldamine Ukrainast pärit impordi suhtes peatatakse ajutiselt.

Artikkel 2

Sooduskorra saamise tingimused

Artikli 1 lõike 1 punktides a, b ja c sätestatud sooduskorra suhtes kohaldatakse järgmisi tingimusi:

a) toodete päritolureegleid ja nendega seotud menetlusi järgitakse vastavalt assotsieerimislepingus sätestatule;

b) Ukraina hoidub uute tollimaksude või muude samaväärse toimega maksude ning uute koguseliste piirangute või muude samaväärsete meetmete kehtestamisest liidust pärit impordile, samuti olemasolevate tollimaksumäärade või muude maksude suurendamisest või muude piirangute, sealhulgas diskrimineerivate sisemiste haldusmeetmete kehtestamisest, välja arvatud juhul, kui see on sõja kontekstis selgelt põhjendatud ning

c) Ukraina austab demokraatia põhimõtteid, inimõigusi ja põhivabadusi, järgib õigusriiki ning teeb jätkuvaid ja kestvaid jõupingutusi võitluses korruptsiooni ja ebaseadusliku tegevuse vastu, nagu on sätestatud assotsieerimislepingu artiklites 2, 3 ja 22.

Artikkel 3

Ajutine peatamine

1. Kui komisjon leiab, et on piisavalt tõendeid selle kohta, et Ukraina ei täida artiklis 2 sätestatud tingimusi, võib komisjon artikli 1 lõike 1 punktides a, b ja c sätestatud sooduskorra rakendusaktiga täielikult või osaliselt peatada. Kõnealune rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 5 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Kui liikmesriik esitab komisjonile taotluse sooduskorra peatamiseks põhjusel, et Ukraina ei täida artikli 2 punktis b sätestatud tingimusi, esitab komisjon nelja kuu jooksul pärast taotluse saamist põhjendatud arvamuse selle kohta, kas väide tingimuste täitmata jätmise kohta Ukraina poolt on põhjendatud. Kui komisjon leiab, et väide on põhjendatud, algatab ta käesoleva artikli lõikes 1 osutatud menetluse.

Artikkel 4

Kaitseklausel

1. Kui Ukrainast pärit toodet imporditakse tingimustel, mis põhjustavad või võivad põhjustada tõsiseid raskusi samasuguste või otseselt konkureerivate toodete tootjatele liidus, võib nimetatud toote impordi suhtes igal ajal taaskehtestada muidu assotsieerimislepingu kohaselt kohaldatavad tollimaksud.

2. Komisjon jälgib tähelepanelikult käesoleva määruse mõju, sealhulgas mõju hindadele liidu turul, võttes arvesse teavet selliste toodete ekspordi ja impordi kohta ning tootmise kohta liidus, mille suhtes kohaldatakse käesoleva määrusega kehtestatud kaubanduse liberaliseerimise meetmeid.

3. Komisjon teeb ametliku otsuse uurimise algatamise kohta mõistliku aja jooksul

a) liikmesriikide taotluse korral;

b) sellise juriidilise isiku või juriidilise isiku staatuseta ühenduse taotluse korral, kes tegutseb liidu tootmisharu nimel, mis tähendab kõiki või suuremat osa samasuguste või otseselt konkureerivate toodete liidu tootjaid või

c) omal algatusel, kui ta leiab, et on piisavalt esmapilgul usutavaid tõendeid lõikes 1 osutatud samasuguste või otseselt konkureerivate toodete tootjate tõsiste raskuste kohta.

Käesoleva lõike kohaldamisel tähendab „suurem osa samasuguste või otseselt konkureerivate toodete liidu tootjaid“ liidu tootjaid, kelle toodang moodustab kokku enam kui 50 % samasuguste või otseselt konkureerivate toodete liidu kogutoodangust, mida toodab taotlusele kas toetust või vastuseisu väljendanud osa liidu vastavast tootmisharust, ning vähemalt 25 % liidu selle tootmisharu samasuguste või otseselt konkureerivate toodete kogutoodangust.

4. Kui komisjon otsustab algatada uurimise, avaldab ta *Euroopa Liidu Teatajas* uurimise algatamise teate. Kõnealuses teates esitatakse saadud teabe kokkuvõte ja märgitakse, et kogu asjakohane teave tuleb saata komisjonile. Teates nimetatakse ajavahemik, mille jooksul huvitatud isikud võivad kirjalikult oma arvamuse esitada. See ajavahemik ei tohi ületada nelja kuud alates teate avaldamise kuupäevast.

5. Komisjon hangib kogu vajaliku teabe ning võib saadud teavet Ukraina või muu asjakohase allika abiga kontrollida. Komisjoni võivad abistada selle liikmesriigi ametnikud, kelle territooriumil kontroll toimub, kui kõnealune liikmesriik sellist ametnike abi taotleb.

6. Lõikes 1 osutatud samasuguste või otseselt konkureerivate toodete liidu tootjate tõsiste raskuste olemasolu uurides võtab komisjon, kui asjakohane teave on kättesaadav, muu hulgas arvesse järgmisi liidu tootjatega seotud asjaolusid:

— turuosa,

— toodang,

— varud,

— tootmisvõimsus,

— tootmisvõimsuse ärakasutamine,

— tööhõive,

— import,

— hinnad.

7. Uurimine lõpetatakse kuue kuu jooksul käesoleva artikli lõikes 4 osutatud teate avaldamisest. Erandlikel asjaoludel võib komisjon kõnealust tähtaega pikendada rakendusaktiga, mis võetakse vastu kooskõlas artikli 5 lõikes 2 sätestatud kontrollimenetlusega.

8. Kolme kuu jooksul pärast uurimise lõpetamist otsusab komisjon, kas taaskehtestada muidu assotsieerimislepingu kohaselt kohaldatavad tollimaksud rakendusaktiga, mis võetakse vastu käesoleva määruse artikli 5 lõikes 2 sätestatud kontrollimenetluse korras. Nimetatud rakendusakt jõustub ühe kuu jooksul pärast selle avaldamist.

Muidu assotsieerimislepingu kohaselt kohaldatavad tollimaksud võidakse taaskehtestada ajavahemikuks, mis on vajalik liidu tootjate majandusliku või finantsolukorra halvenemise heastamiseks või nii kauaks, kui sellise halvenemise oht püsib. Kui asjaolude põhjal on lõplikult kindlaks tehtud, et käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tingimused ei ole täidetud, võtab komisjon vastu rakendusakti, millega uurimine ja menetlus lõpetatakse. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas käesoleva määruse artikli 5 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

9. Kui viivitamatut tegutsemist nõudvate erandlike asjaolude tõttu ei ole uurimine võimalik, võib komisjon pärast artikli 5 lõikes 1 osutatud tolliseadustiku komitee teavitamist võtta vajalikke ennetusmeetmeid.

Artikkel 5

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 ([7]) artikliga 285 loodud tolliseadustiku komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

Artikkel 6

Kaubanduse liberaliseerimise meetmete rakendamise hindamine

Komisjoni iga-aastane aruanne põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna rakendamise kohta peab sisaldama üksikasjalikku hinnangut käesolevas määruses sätestatud kaubanduse liberaliseerimise meetmete rakendamisele ning, kui see on asjakohane, hinnangut nende meetmete sotsiaalsele mõjule Ukrainas ja liidus. Teave artikli 1 lõike 1 punkti c kohaste toodete impordi kohta tehakse kättesaadavaks komisjoni veebisaidil.

Artikkel 7

Üleminekusätted

Artikli 1 lõike 1 punktides a, b ja c osutatud sooduskorda kohaldatakse toodete suhtes, mis on 4. juunil 2022 kas transiidil Ukrainast liitu või tollikontrolli all liidus, tingimusel et liidu vastutavatele tolliasutustele esitatakse vastav taotlus kuue kuu jooksul alates nimetatud kuupäevast.

Artikkel 8

Jõustumine ja kohaldamine

1. Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

2. Käesolevat määrust kohaldatakse kuni 5. juunini 2023.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 30. mai 2022

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*
R. METSOLA	B. LE MAIRE